

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки і торгівлі

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

МІКРОЕКОНОМІКА

підготовки бакалавра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 076 Підприємництво та торгівля
освітньо-професійної програми Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність

Луцьк – 2024

Силабус освітнього компонента МІКРОЕКОНОМІКА підготовки бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 076 Підприємництво та торгівля за освітньо-професійною програмою Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Розробник: СУР'ЯК А.В., доцент кафедри економіки і торгівлі, кандидат економічних наук, доцент

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми

Світлана БОРТНІК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економіки і торгівлі

протокол №1 від 29.08.2024 р.

Завідувач кафедри

Олена ПАВЛОВА

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	07 Управління та адміністрування 076 Підприємництво та торгівля Підприємництво, торгівля та біржова діяльність Перший (Бакалаврський)	Нормативний
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 1
		Семестр 2-ий
		Лекції 30 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні 22 год.
		Самостійна робота 88 год.
		Консультації 10 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		Українська
Сторінка курсу в Moodle		В процесі розробки та впровадження

II. Інформація про викладача

Сур'як Алла Володимирівна

Науковий ступінь – кандидат економічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри економіки і торгівлі

Контактна інформація викладача:

Телефон 066775 91 78

Електронна пошта: surjak.alla@vnu.edu.ua

Адреса викладання курсу: вул. Винниченка, 28, корпус G ВНУ імені Лесі Українки

Дні занять розміщено на <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента.

Освітній компонент «Мікроекономіка» належить до переліку нормативних освітніх компонентів за освітнім ступенем «Бакалавр». Для вивчення базових понять та моделей мікроекономіки. Розкриває особливості функціонування основних елементів ринкового механізму. Аналізує механізм встановлення часткової рівноваги, види еластичності попиту та пропозиції, теорії поведінки споживача та фірми. Визначає основні види витрат підприємства та особливості функціонування ринкових структур (досконалої конкуренції, чистої монополії, олігополії, монополістичної конкуренції). Характеризує специфіку розвитку ринку ресурсів та встановлення ринкової та загальної рівноваги.

2. Пререквізити. Вивчення освітнього компонента «Мікроекономіка» формує знання економічних категорій, економічних законів для розуміння економічних процесів та явищ. на основі знань освітніх компонентів «Макроекономіка», «Нормативно-правове забезпечення підприємництва, торгівлі та біржової діяльності». «Вступ до фаху».

Постреквізити. З урахуванням матеріалу освітнього компонента «Мікроекономіка» вивчаються освітні компоненти: «Економіка і організація торгівлі», «Економіка підприємства». «Торгівельно-посередницька діяльність».

3. Мета і завдання освітнього компонента

Метою вивчення освітнього компонента «Мікроекономіка» є набуття системних знань про економічну поведінку суб'єктів господарювання – домогосподарства й підприємства та процеси економічного вибору, який здійснюють суб'єкти господарювання для досягнення своїх цілей в

умовах обмежених ресурсів та альтернативних можливостей їх використання.

Завдання - формування знань та практичних навиків механізму функціонування економічних суб'єктів і вибору ними раціональних рішень, що дозволяють досягти максимального результату за мінімальних витрат та обмежених ресурсів.

3. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сфері підприємницької, торговельної діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність до абстрактного аналізу та синтезу.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

Фахові компетентності

СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької та торговельної діяльності.

СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва та торгівлі й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН 7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бал
Змістовий модуль 1. Взаємодія попиту та пропозиції. Ринкова рівновага						
Тема 1. Мікроекономіка як наука, її предмет і методи .	7	2	1	4		О, БО(1), Т , РМГ(1) 2
Тема 2. Аналіз попиту та пропозиції	8	2	2	4		О(1), БО, Т(1), РМГ 2
Тема 3. Взаємодія попиту та пропозиції. Ринкова рівновага	8	1	1	6		О(1), БО, Т(1), РЗ 2
Тема 4. Еластичність попиту та пропозиції	10	2	2	6		О(1), БО, Т(1), РЗ(1) РМГ, 3
Тема 5. Теорія граничної корисності та поведінка споживача	9	1	1	6	1	О(1), СЗ (1), Т,, РЗ 2
Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства	10	2	1	6	1	О(1), БО, Т(1), РЗ(1) 3
Тема 7. Варіація факторів виробництва та оптимум товаровиробника	11	2	2	6	1	О(1), БО(1), Т(1) , РЗ 3
Тема 8. Витрати і доходи підприємства	11	2	2	6	1	О(1) , БО(1), Т(1) , РЗ РМГ, 3
Разом за модулем 1	74	14	12	44	4	20
Змістовий модуль 2. Витрати виробництва та ринкові структури						
Тема 9. Витрати виробництва та прибуток, види витрат та їх взаємозв'язок з прибутком	10	2	1	6	1	О(1), БО, Т(1), РЗ(1) 3
Тема 10. Ринок досконалої конкуренції	8	2	1	4	1	О(1) , БО, Т(1) , РЗ РМГ, 2

Тема 11. 11 Монопольний ринок	8	2	1	4	1	O(1), БО, Т(1),, РМГ 2
Тема 12. Ринок монополістичної конкуренції	10	2	1	6	1	O(1), БО, СЗ(1),, РМГ 2
Тема 13. Олігополія та конкуренція.	10	2	2	6		O(1) , БО(1), Т(1) , РЗ РМГ, 3
Тема 14 Ринок факторів виробництва	11	2	2	6	1	O(1), БО, Т(1),, РЗ(1) 3
Тема 15. Загальна ринкова рівновага і економіка добробуту	10	2	1	6	1	O(1), БО, СЗ(1),, РЗ 2
Тема 16. Інституціональні аспекти ринкового господарства	9	2	1	6		O(1) , БО(1), Т(1) РМГ, 3,
Разом за модулем 2	76	16	10	44	6	20
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота 1						30
Модульна контрольна робота 2						30
Екзамен						60
Всього годин / Балів	150	30	22	88	10	100

Форми контролю: бліц-опитування (БО), опитування (О), тести (Т), розв'язування задач (РЗ), робота в малих групах (РМГ), ситуаційні завдання (СЗ)

5. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота з освітнього компонента «Мікроекономіка» передбачає: підготовку до практичних занять відповідно до плану та графіку виконання завдань; оформлення результатів практичних завдань, до усіх видів контролю, зокрема написання поточних контрольних робіт та оцінювання рівня та вчасності виконання. Завдання самостійної роботи здобувачів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані; не мають логічних і розрахункових помилок. Прийом і консультування щодо виконання завдань самостійної роботи здобувачів проводяться викладачем згідно встановленого графіку.

Питання та завдання для самостійної роботи визначені відповідними темами освітнього компонента. Здобувачі освіти можуть ознайомитися зі завданнями для самостійного опрацювання <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/23425>

IV. Політика оцінювання

Політика щодо відвідувань занять: відвідування занять є обов'язковим. Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених силабусом. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений час згідно затвердженого графіка.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в наукових заходах тощо) навчання може відбуватись в цей період в онлайн формі або за індивідуальним планом за погодженням із викладачем.

Здобувач освіти повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в освітньому процесі.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти визначається Положенням про визнання результатів, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (<http://surl.li/qbxvmw>).

Політика щодо академічної доброчесності окреслюється Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/jntduw>) та Кодексом академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://is.gd/H0U74A>).

Політика щодо дедлайнів та перескладання: у випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено за пропущені теми.

Політика щодо додаткових (бонусних) балів: здобувачам освіти можуть бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю максимум 15 балів за такі види робіт: опубліковану наукову статтю у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів; публікацію тез – з виступом на конференції 5 балів, без виступу – 3 бали; підготовку та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт – 7 балів; перемогу у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт – 15 балів; подачу проектних заявок на участь в студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх та зимових школах тощо – 7 балів.

V. Підсумковий контроль

Порядок організації поточного та підсумкового контролю знань здобувачів освіти регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/ukitbu>).

Підсумковий семестровий контроль у вигляді екзамену передбачає оцінку засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу на підставі результатів виконання ним усіх видів запланованої навчальної роботи впродовж семестру та враховує бали поточного (40 балів) та підсумкового оцінювання (у вигляді модульних контрольних робіт та/або іспиту (60 балів)).

Підсумкова семестрова оцінка виставляється без складання іспиту, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом освітнього компоненту, і набрав при цьому 75 балів і більше. Така оцінка виставляється у день проведення екзамену за умови обов'язкової присутності здобувача освіти. У разі незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, здобувач освіти складає екзамен (60 балів), а його результат за модульні контрольні роботи анулюється.

Екзаменаційна оцінка визначається в балах від 0 до 60 балів за результатами виконання екзаменаційних завдань: два теоретичні питання (по 20 балів за правильну відповідь) та за 1 практичне завдання у вигляді ситуації (задачі, кейсу), яке оцінюється в 20 балів.

Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком освітнього процесу.

Перелік питань на екзамен

1. Мікроекономіка як наука, її методи.
2. Етапи розвитку мікроекономіки як науки.
3. Предмет мікроекономіки, її суб'єкти та об'єкт.
4. Основні поняття та припущення мікроекономіки.
5. Загальні та специфічні методи мікроекономічних досліджень.
6. Позитивна та нормативна мікроекономіка.
7. Попит і закон попиту. Крива попиту. Нецінові фактори зміни попиту.
8. Пропозиція і закон пропозиції. Крива пропозиції. Нецінові фактори зміни пропозиції.
9. Цінова еластичність попиту.
10. Дугова та точкова еластичність попиту.
11. Еластичність попиту і загальний дохід.
12. Перехресна еластичність попиту.
13. Еластичність попиту за доходом.
14. Практичне застосування теорії еластичності.
15. Ціна рівноваги або ринкова ціна: механізм формування. Надлишок та дефіцит.
16. Зміна ринкової рівноваги під впливом дії нецінових факторів попиту і пропозиції.
17. Ринкова рівновага: суть, види.
18. Вигоди споживача й виробника від механізму ринкового ціноутворення.
19. Державне регулювання ринкової рівноваги та його наслідки.

20. Законодавче встановлення максимальної ціни.
21. Встановлення законодавством мінімальної ціни.
22. Вплив податків і субсидій на попит і пропозицію.
23. Поняття потреби, види потреб. Економічні блага, їх класифікація.
24. Поняття корисності та її види.
25. Загальна і гранична корисність.
26. Процес споживання та динаміка зміни загальної і граничної корисності. Закон спадної граничної корисності блага.
27. Раціональний вибір споживача та його дві умови: максимізація загальної корисності та бюджетне обмеження.
28. Рівновага споживача.
29. Вплив на поведінку споживача бюджетних обмежень і цін.
30. Еквіваріантний принцип досягнення раціонального вибору та рівновага споживача.
31. Модель споживання набору благ. Другий закон Госсена.
32. Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу.
33. Гранична норма заміщення благ: суть і методичне обчислення.
34. Бюджетне обмеження і можливості споживача.
35. Споживча рівновага при бюджетному обмеженні.
36. Зміна оптимального вибору споживача в результаті зміни його доходу. Криві Енгеля.
37. Зміна оптимального вибору споживача в результаті цінових змін.
38. Споживчий надлишок.
39. Ефекти заміщення і доходу у загальному ефекті від зміни ціни.
40. Фірма, як суб'єкт ринкових відносин. Структура та організаційно-правові форми фірми.
41. Мотивація поведінки фірми. Основні проблеми вибору економічної організації фірми: що виробляти, як виробляти, для чого виробляти.
42. Фактор часу і періоди функціонування фірми: миттєвий, короткостроковий і довгостроковий.
43. Процес виробництва. Ресурси і випуск.
44. Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція з одним змінним фактором.
45. Стадії виробництва та обґрунтування управлінських рішень щодо розширення та згортання виробництва.
46. Виробнича функція з двома змінними факторами виробництва. Ізокванта та її властивості.
47. Ізокоста та її властивості. Карта ізокост.
48. Рівновага виробника. Траєкторія розвитку фірми. Оптимальний шлях розвитку в довгостроковому періоді.
49. Закон ефекту масштабу: зростаючий, незмінний та спадний ефекти.
50. Суть витрат фірми. Економічні та бухгалтерські витрати.
51. Витрати виробництва в короткостроковому періоді.
52. Витрати фірми в довгостроковому періоді. Оптимальний випуск продукції фірмою в довгостроковому періоді.
53. Суть доходу та його види.
54. Поняття та види прибутку.
55. Ринок досконалої конкуренції.
56. Визначення ціни і випуску продукції досконалим конкурентом в короткостроковому періоді.
57. Визначення ціни і випуску продукції досконало конкурентною фірмою в довгостроковому періоді.
58. Ефективність діяльності фірми в умовах досконалої конкуренції.
59. Визначення чистої монополії та причини її існування. Види монополії.
60. Визначення монополюючим виробником ціни і обсягу виробництва.

61. Максимізація прибутку монополістом в довготерміновому періоді.
62. Цінова дискримінація та її наслідки.
63. Економічні наслідки монополії.
64. Монополістична конкуренція та її основні ознаки. Диференціація продукту.
65. Ціна і випуск продукції в умовах монополістичної конкуренції.
66. Наслідки монополістичної конкуренції.
67. Олігополія: суть та основні ознаки.
68. Цінові моделі олігополії.
69. Економічна ефективність олігополії.
70. Ринок факторів виробництва та значення формування цін на економічні ресурси.
71. Особливості формування попиту на економічні ресурси.
72. Оптимальне поєднання ресурсів. Ціноутворення на фактори виробництва.
73. Ринок праці: попит і пропозиція праці. Особливості ціноутворення на досконалому і недосконалому ринках праці.
74. Ринки капіталу. Відсоток.
75. Ринок землі. Земельна рента та ціна землі.
76. Часткова та загальна рівновага. Закон Вальраса.
77. Теорія добробуту та Парето-ефективність.
78. Фіаско ринку.
79. Суспільні та приватні витрати. Теорема Коуза.
80. Суспільні блага. Проблеми забезпечення суспільними благами.

VI. Шкала оцінювання

Оцінювання результатів складання підсумкового контролю у вигляді екзамену здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті системою контролю знань за 100-бальною шкалою з переведенням у шкалу ECTS та лінгвістичну оцінку.

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник: у 2 кн. Львів. Апріорі, 2020. 648с.
2. . Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. Мікроекономіка і макроекономіка: підручник. К. Основи. 2018. 518 с.
3. Мікроекономіка: підручник / за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2019. 679 с.
4. Мікроекономіка: навчальний посібник / за ред. В.В. Козюка та ін. Тернопіль. 2021. 496 с.
5. Мікроекономіка: підручник / за ред. А.П. Наливайка. Київ, 2019. 446 с.
6. Наливайко А.П., Прохоров Є.В. Практикум з мікроекономіки до підручника Мікроекономіка. Київ. КНЕУ, 2019. 522 с.
7. Піндайк Р.С., Рубінфелд Д.Л. Мікроекономіка. Київ.. 2020. 646 с.
8. Acemoglu D., Laibson D., List J. Microeconomics. London: Pearson, 2019. 514 p.
9. Colander D. Microeconomics. London: McGraw-Hill Education, 2019. 624 p.
10. Frank R.H., Bernanke B.S. Principles of Microeconomics. London: McGraw-Hill Education, 2019. 480 p.

Додаткова

1. 1. Ачкасов А. Є. Мікроекономіка. Тренінг-курс: навч. посіб. Харків:, 2020. 248 с.
2. Бєсєдіна Г. Є. Мікроекономіка: практикум. Харків, 2020. 99 с.
3. Дружиніна В.В. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків: Друкарня Мадрид, 2019. 254 с.
4. Економічна теорія: практикум (тести і задачі): навч. посіб. / за ред. О. Ватаманюка. Львів: Інтелект-Захід, 2019. 374 с.
5. Кравченко О.А. Мікроекономіка: теорія і практика: навч. посіб. Одеса: Астропринт, 2019. 255 с.
6. Оверченко В.І., Мажак З.М., Софій М.І. Мікроекономіка. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2021. 348 с.
7. Петрушенко Ю.М., Дудкін О.В., Костюченко Н.М. Мікроекономіка: конспект лекцій. Суми, 2020. 206 с.
8. Хмель С.М. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2021. 59 с.
9. Espinola-Arredondo A., Munoz-Garcia F. Intermediate Microeconomic Theory: Tools and Step-by-Step Examples. The MIT Press, 2020. 505 p.
10. McConnell C.R., Brue S.L. Economics: principles, problems, and policies. Boston: McGraw-Hill/Irwin, 2018. 818 p.
11. Сур'як А. В. Інноваційне споживання як сучасна економічна поведінка споживача // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Луцьк. Вежа-Друк. 2020. №1(21). С.137- 145
12. Yeliseieva L., Pavlova O., Kolosok A., Suriak A., Strilchuk R., Safarova A., Kozak S. Electric vehicle in the national economy (on the materials of presrelizes). AD ALTA. 2021. Volume 11. Issue 1. Special Issue XVIII. pp. 149-154.
13. Ostapenko, Tetiana, Pavlov, Kostiantyn, Pavlova, Olena, Bortnik, Svitlana, Suriak, Alla and Matiichuk, Liubomyr. "Formation of the Baby Economy as a Prerequisite for the Development of the Human Economy and Adaptation of the National Economy of Ukraine to the Principles of Sustainable Development" ECONOMICS, vol.0, no.0, 2024, pp.-. <https://doi.org/10.2478/eoik-2024-0017>;
14. Павлова, О., Павлов, К., Новосад, О., & Сур'як, А. (2024). Модернізація структури галузевих енергетичних ринків за умов внутрішніх та зовнішніх викликів. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences, 326(1), 464-469. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-74>
15. Olena Pavlova, Kostiantyn Pavlov, Oksana Novosad, Inna Irtyshcheva, Nataliia Gelich, Nazariy Popadynets, Alla Suriak, Iryna Hryhoruk, Oksana Makara, Olha Zhuk, Yevheniya Boiko and Iryna Kramarenko Strategic Priorities for Socio-economic Development of Ukraine in Comparison with the Republic of Poland // Karwowski W., Ahram T., Etinger D., Tankovic N., Tailar R. (eds) Human Systems Engineering and Desing III. IHSED 2020. Advances in Intelligent Systems and Computing, vol. 1269. Springer, pp. 308–314. https://doi.org/10.1007/978-3-030-58282-1_49.
16. Шостак Л.В., Сур'як А.В. Адаптація зарубіжного досвіду трансформації ринку праці в умовах воєнного стану та макроекономічної нестабільності. Економіка та суспільство. 2024. No 67. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4791>
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-145>
17. Шостак Л.В., Сур'як А.В. Стан та тенденції розвитку вітчизняного ринку праці в умовах воєнних дій Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки» Випуск 52 Видавничий дім «Гельветика», 2024. С.51-56.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
3. Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>
4. Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
5. Державний служба статистики URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>